

Knjiga je upotpunjena: tekstovnim prilozima, iscrpnim popisom izvora i literature (s preko 500 jedinica), korisnim kazalom imena i kartom gorskotarskih punktova među kojima su označeni Gornji Turni i Delnice.

Vrijednosti rasprave *Tragom zavičaja* Josipa Lisca uz sustavan opis sinkronijskih i dijakronijskih jezičnih značajki turnanskoga govora i delničkoga govora pridonoše i brojna oprimjerenja. Definiranje međusobnoga odnosa tih dvaju govora, ali i suodnosa s drugim kajkavskim govorima, kao i s govorima susjednih narječja i inodijalekata nadgradnja su ove knjige.

Analitičko-sintetičkim pristupom na većini jezičnih razina autor je započeo i/ili zaokružio dijalektološki opis turnanskoga govora i delničkoga govora, ali i upotpunio sliku goranskih kajkavskih govora. Stoga je uistinu gubitak za hrvatsku dijalektologiju što ovi podatci nisu bili dostupni stručnoj javnosti i ranije u obliku knjige. Premda je autor o delničkome i turnanskome govoru u svojoj disertaciji zasigurno zapisaо sve jezične činjenice koje je za istraživanja ustanovio, bilo bi svakako zanimljivo da je knjigu dopunio osvrtom na istraživanja gorskotarskih kajkavskih govora koja su u međuvremenu provedena i tako ju učinio još aktualnijom.

Silvana Vranić

PREPOZNATLJIVA VRSNOĆA

*RJEČKI FILOLOŠKI DANI,
ZBORNIK RADOVA S MEĐUNARODNOGA
ZNANSTVENOG SKUPA, KNJ. VI*

(Filozofski fakultet, Rijeka, 2006.)

Jezik naš prijašnji i sadašnji

Šestu knjigu zbornika *Rječki filološki dani* uredile su Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić, a svojim likovnim oblikovanjem naslovница Zvonimir Pliskovac od prvoga broja učinio je zbornike prepoznatljivim nizom. Zahvaljujući njima i mnogim drugima te zahvaljujući finansijskoj potpori Zaklade Sveučilišta u Rijeci i Grada Rijeke, koji je, čini se, od samoga

početka imao dosta razumijevanja za znanost, dobili smo ovu knjigu razigranih korica i ozbiljna sadržaja. Zanimljiv je impresum u kojem se nalazi popis recenzata, ugledna ekipa od 23 recenzenta. Navođenje imena recenzentata u zbornicima, a pogotovo u časopisima nije uobičajeno, ali je poželjno da se vidi tko snosi odgovornost za sadržaj. Naravno da

su autori najodgovorniji, ali oni imaju pravo na pogrešku, uostalom mogu napisati što god žele, pa i cijelu knjigu namijenjenu studentima bez ijedne bibliografske jedinice. No, u znanosti mora postojati etika i odgovornost, a nju snose uz autore i uredništvo i recenzenti. O tome treba ponekad javno progovoriti zato što napisano i objavljeno nema popravka, ali može imati štete. U ovom su zborniku svi obavili odgovorno svoj posao, pa je i rezultat sjajan.

Zbornik sadrži tri tematska bloka: *Vinko Pacel, Jezik i Književnost*. U prvom su 4, u drugom su 23 rada, a u trećem je 19, dakle ukupno 46 radova. Zbog opsežnosti prvo ćemo se osvrnuti na 27 radova bez navođenja imena autora, s naglaskom na tematiku radova, a potom na 19 radova s književnim temama. Ohrabruje činjenica da među autorima nema generacijskoga prekida, da su zastupljene sve generacije aktivne u današnjem hrvatskom jezikoslovju, što daje nadu u budućnost hrvatskoga jezikoslovlja, pogotovo ako se tomu doda da je raspon tema zaista jako širok.

Da hrvatskomu jezikosloviju nije nikad nedostajalo širine, pokazuje i životopis Vinka Pacela. Na tragu prvotne koncepcije i ovaj zbornik sadrži jednu riječku temu: Vinko Pacel, koji je, iako Karlovčanin, postao Riječaninom jer je proveo 11 vrlo plodnih godina u Rijeci kao gimnazijски profesor hrvatskoga jezika, iako školovani profesor matematike i fizike. Što reći o srednjoškolskom profesoru koji je objavio knjige o rudoslovju, o dudarstvu, odnosno svarljarstvu, o logici (misloslovju), ali i hrvatsku gramatiku, koji je prevodio, bio urednik Nevena i

Jadranske vile, nego samo zašaliti što i današnji sustav školovanja ne daje mogućnost stjecanja takve široke i solidne naobrazbe. Unatoč toj širini i nemalim djelima, unatoč tomu što je bio potpisnik bečkoga književnoga dogovora, Pacel je gotovo zaboravljen. Zato je vrijedan pokušaj da se barem na ovaj način progovori o njem. Tako smo nešto više doznali o njegovu životu i zanimljivu djelu, a iz detaljnoga prikaza njegovih raspri s drugim jezikoslovцима dosta o njem i njegovim kritičarima, ali i o onodobnom hrvatskom jezikoslovju.

Naši su stari jezikoslovci upravo zbog svoje širine naobrazbe ostavili priličan broj znanstveno vrijednih stranica, što pokazuje i rad o Pacelovoj zaokupljenosti sinonimima i razlikovnom rječniku sinonima. Ako se zna da smo tek nedavno dobili rječnik sinonima, i to kumulativni, a da još nemamo razlikovni, koji je mnogo teže napraviti, onda je jasno koliko je vrijedan pokušaj iz 19. st. da i hrvatski jezik dobije takav rječnik kao što ga imaju drugi jezici. Upravo je razotkrivanje Pacelova semantičkoga istraživanja pokazalo da je potrebno organizirati jedan interdisciplinarni simpozij posvećen samo Pacelu. Radovi u zborniku tek su otvorili najzanimljivije stranice i zagolicale našu značajlu. Budući da je Pacel bio potpisnik bečkoga književnoga dogovora, potrebno je na kraju naglasiti da je upravo njegov jezik najbolji dokaz neobveznosti i nevažnosti toga dogovora.

Treba se svakako sjetiti prvih organizatora Riječkih filoloških dana 1994. godine, s Marijom Turk na čelu, koji su ove skupove učinili razlikovnima prema sličnim skupovima, što se zadržalo i nakon 12

godina. Uvijek je jedna glavna tema okrenuta proučavanju prošlosti koja ima veze s Rijekom, a druga je posvećena suvremenom proučavanju hrvatske filologije. Radovi posvećeni suvremenom proučavanju jezika najbrojniji su u ovom zborniku, čak ih je polovica, 23 od 46. U njima se razrađuju najrazličitija jezikoslovna pitanja, od leksikoloških, frazeoloških, pragmatičkih do gramatičkih, povjesnojezičnih i dijalektoloških i drugih, za svakoga znanstvenika ponešto.

Kad je riječ o jeziku, gramatičke su teme nezaobilazne. Da bi one bile valjano obrađene, treba jasno lučiti i pojmove i nazive, ali i razine. Što je korijen, a što osnova riječi, što pak kategorijalno, a što leksičko i gramatičko značenje, i na još mnoga pitanja odgovara prvi rad. Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem. U idućim se radovima govori o semantičkoj ovjeri nekih morfoloških paradigm, zatim o prilozima motiviranim pridjevima, a u radu u kojem se raspravlja o biti padežnih odnosa ne samo da doznajemo mnogo toga o padežnim vezama i prirodi padežnih odnosa, nego i to koliko su padežne korelacije proučene u hrvatskoj lingvistici. Naglasna norma često je na rubu standardoloških tema, teško je uvijek reći što je preskriptivna norma, a kamoli koliko se uporabna odmakla od nje. Upravo se jedan rad bavi odmacima od preskriptivne naglasne norme donoseći sustavan pregled današnjih naglasnih kolebanja s obzirom na raspodjelna pravila i naglasni inventar.

Odmak pak od tradicionalne gramatike, koja je nemoćna u svom opisu vrsta riječi i dijelova rečenice obuhvatiti sve

jedinice u zadanim okvirima, prema lingvistički teksta i pragmalingvistički morale su napraviti autorice da bi mogle valjano protumačiti tekstne konektore. Jedna tekstna vrsta, portret znanstvenika, analizirana je na bogatom korpusu kako bi se dobili pouzdani podaci o sadržaju, jeziku i stilu takvih tekstova. Pragmalingvistica sve više privlači istraživača jer se neke jezične pojave mogu razumjeti samo iz njezina kuta. Na kontrastivnom materijalu hrvatskoga i poljskoga jezika istraženi su verbalni i neverbalni pragmemi potvrđivanja kao svojevrsni komunikacijski znakovi koji imaju svoje funkcije u kulturačima dvaju naroda.

Dijalektološki radovi postaju svojevrsni spomenici govora kojima prijeti ako ne izumiranje, a ono svakako miješanje s drugim govorima ili mijenjanje pod raznim utjecajem, ponajprije standarda. Koliko se god eto više od stotinu godina istraživali i opisivali govor i u Hrvatskoj i govor hrvatskih manjina, začudo još se nađu neki neopisani, kao što je govor mesta Hrastine u jugozapadnoj Mađarskoj, najjužniji gradišćansko-hrvatski čakavski ikavsko-ekavski govor. Poznato je da stariji tekstovi koji uvijek odražavaju određenu književnojezičnu stilizaciju ne mogu nikako biti pouzdan dijalektološki predložak za dijakronijska proučavanja konkretnih organskih idioma. Stoga je zanimljivo pročitati u kojoj mjeri grobničke brašćinske knjige iz 16. i 17. stoljeća mogu biti dijalektološki predložci za dijakronijska istraživanja.

Leksikološki se blok sastoji od nekoliko radova raznovrsne tematske problematike. Obrađena je naporedna uporaba posuđenica i prevedenica u hrvatskom jeziku i

kao kontaktološki, ali i kao standardološki problem jer je nastanak prevedenica motiviran uglavnom purističkim razlozima. Nakon vrlo sustavne i detaljne analize logičan je zaključak da je posuđenicama i prevedenicama, s obzirom na polifunkcionalnost standarda i na leksičko raslojanje, potreban diferenciran pristup. Na taj se rad uspješno nadovezuje rad o germanizmima u hrvatskim rječnicima, o klasifikaciji germanizama uz problematiziranje uloge jezika posrednika. Ne mogu se sve struke, pogotovo one mlađe, pohvaliti izgrađenim stručnim nazivljem, ali pravo može jer korijene svoga nazivlja vuče još iz srednjega vijeka iz statuta primorskih gradova. Kad se prati razvoj kaznenopravnoga nazivlja kroz povijest, vidljivo je da je ono i hrvatska i europska kulturna stećevina.

Frazeološke su teme uvijek bile zanimljive pogotovo kad ih razrade veliki frazeološki znalci. Već i sami naslovi *Rat i mir u hrvatskoj frazeologiji* te *Frazemi u govornim i pisanim medijima* privlače našu znatiželju. Treba samo pročitati uvodni dio u prvom radu o tome koji frazemi ne ulaze u temu rata i mira (npr. *Damoklov mač, dočekati na nož, ići pod nož, gluhi kao top*) i zbog čega pa da se vidi koliko je pri obradi svake teme jako važan pristup i metodološka ispravnost. Proučavanje frazeologije u publicističkom stilu otkriva dinamičnu stranu frazeologije. Naime, iako je većina frazema postankom stara, upravo se u publicističkom stilu stvaraju novi, koji će danas-sutra preći njegove granice zbog jakoga utjecaja javnih medija.

Da bi se bolje razumjela sadašnjost, potrebno je češće zagledati i u prošlost.

Dva rada obrađuju teme iz domaće prošlosti, a tri iz jezične prošlosti iz bližega susjedstva. Analiziran je jezik *Missa la hervaskoga* iz 17. st. Taj je riječki rukopis pisan latinicom i dokaz je uzmicanja gлагoljice i hrvatskostaroslavenskoga jezika pa je bilo zanimljivo vidjeti koliko je u njem očuvano od hrvatskostaroslavenske jezične tradicije. Marko Marulić svojom veličinom djela neiscrpna je tema istraživača te se nakon svakoga rada o njem može zaključiti da je opet nešto novo rečeno. Ovaj smo put doznali mnogo toga o sintaktičkim kalkovima u njegovu djelu *Naslidovan'je*. Još je mnogo rukopisne građe koja čeka svoje istraživače. Ponekad ona otkriva mnogo više nego jezik tzv. lijepe književnosti upravo zbog svoje nepredvidljivosti. Iz susjedne Bosne i Hercegovine došao je rad u kojem se analizira jezik krajišničkih rukopisnih pisama 17. stoljeća pisanih bosančicom i u kojem se otkrivaju jezične osobitosti njihove višeslojnosti.

Naši gosti iz susjednih zemalja dali su još dva korisna priloga za bolje poznавanje povijesti hrvatskoga jezika izvan granica. Jedan rad govori o standardizacijskim procesima u BiH u vrijeme Austro-Ugarske s naglaskom na jezik Kranjčevićeva časopisa *Nada* i zaključkom da je potrebno revidirati ulogu hrvatskih vukovaca u hrvatskoj filologiji. Drugi se rad bavi trima hrvatskim gramatikama na mađarskom jeziku u 19. i 20. st., ali i hrvatskim jezikom te stajalištima mađarskih kroatista o nazivu i prirodi književnoga jezika mađarskih Hrvata.

Na kraju jezičnoga bloka dva rada obrađuju, mogli bismo reći, "osjetljive" teme. Naime, i sami smo bili svjedoci da

su se događali i diplomatski gafovi kad se umjesto pohvala upućivao ispravak pogrešna govora stranim diplomatima koji su u vrlo kratko vrijeme naučili hrvatski jezik. Zato vrijedi vidjeti što je pokazalo ispitivanje tolerantnosti/netolerantnosti prema govornicima hrvatskoga kao stranoga jezika među studentima kojima je slovenski prvi jezik. Provokativnim naslovom *Gdje su granice Balkana?* željelo se zapravo sa sociolingvističkoga stajališta prozboriti o temeljnim pojmovima balkanske filologije. Još je jedan rad provokativna naslova *Veliko pospremanje u Ježevoj kući Branka Čopića*. Riječ je o prepoznatljivu autoričinu rukopisu, o njezinoj ljutnji na razna prekrajanja te djeće poučne pjesmice. U međuvremenu je vjerojatno još više ogorčena jer je Ježeva kućica ispala iz školske lektire pa valjda više i nije ni jezični ni ini problem.

Radovi u ovom zborniku ne bi bili zanimljivi ako ne bismo ponešto novo

naučili u njima i ako nas ne bi potaknuli na daljnje promišljanje, pa i suprostavljanje, npr. prva se potpisnica prikaza nikako ne bi mogla složiti da se pridjevi dijele na opisne i neopisne niti da su pridjevi i prilozi motivirani pridjevima homonimi, niti da imaju isti kanonski oblik. Vjerojatno će i drugi čitatelji imati poneko drugačije mišljenje o kojoj obrađenoj temi. I slaganja i suprostavljanja koja zbornik može potaknuti čine ga vrijednom knjigom jer bez nadograđivanja, ispravljanja, dopunjavanja ne bi bilo napretka u znanosti.

Ovaj je broj ujedno i svečarski jer se njime završava desetljeće tiskanja zbornika RFD-a, te su stoga urednice zbornika u pravu kad u uvodnom slovu kažu da su ovi riječki skupovi sa svojim zbornicima postali prepoznatljiva riječka tradicija, a tomu možemo dodati i prepoznatljiva znanstvena vrsnoća.

Književnost naša "stara" i "nova"

Zbornik radova Riječki filološki dani 6 sadrži tekstove s istoimenoga međunarodnoga znanstvenog skupa, koji je održan u Rijeci od 18. do 20. studenoga 2004. godine, nastavljajući tako tradiciju i pisane prezentacije skupa. Svojom koncepcijom ovaj se zbornik uvelike naslanja na prvu knjigu Riječkih filoloških dana iz 1996. godine, jer je riječ o tematski osmišljenim blokovima (u prvoj je knjizi riječ o dva bloka: Fran Kurelac i njegovo doba, Hrvatska filološka misao danas, a u šestoj je knjizi riječ o tri bloka: Pacel, Jezik, Književnost), za razliku od

ostalih (knjiga III, IV, V) u kojima su prilozi poredani abecedno. Ovom su koncepcijom Riječki filološki dani 6 dobili kvalitetnu smislenu preglednost.

Tematski blok *Književnost* obuhvaća tekstove koji za predmet svoga bavljenja imaju književne tekstove u najširem značenju te riječi. Riječ je o 19 naslova o čijim vrijednostima i znanstvenoj ute-meljenosti svjedoči činjenica da je čak njih 9 kategorizirano kao izvorni znanstveni članak, 6 kao pregledni članak odnosno kao prethodno priopćenje i 4 kao stručni članak.

U predstavljanju radova pokušat ćeemo pronaći stanovite poveznice, radove smjestiti u skupine i na taj način progovoriti o njima.

Ako krenemo od dijakronije hrvatske književnosti i njezine uvjetne podjele na staru i novu, onda u *Zborniku* zamjećujemo da se tek dva teksta bave našom dopreporodnom književnošću: Brigita Miloš se pozabavila hagiografskom zbirkom Fausta Vrančića *Život nikoliko izabranih divic* s početka 17. stoljeća, žećeći u priči o svetoj Febroniji pronaći i one sastavnice koje su izvan stereotipnih parametara svojstvenih legendi (*Iz Vrančićeva Života nikoliko izabranih divic – sveta Febronija*), a Anica Bilić se bavi kapistranskim tematikom, tj. transformacijom povjesnoga lika u fiktivni lik unutar hrvatske književnosti, u kojoj je sveti Ivan Kapistran nazočan kako u usmenoj i pučkoj književnosti, tako i u legendama, stihovanoj epici, odnosno u drami i lirici dvadesetoga stoljeća (*Sveti Ivan Kapistran u hrvatskoj književnosti*).

Preostalih se 17 tekstova iz *Zbornika* bavi književnim predlošcima iz nove hrvatske književnosti ili kulurološkim temama, pri čemu se mogu uočiti stanovite poveznice između nekih od njih.

Tako se kao vrlo produktivnim predmetom istraživanja pokazao danas izrazito aktualan pojam, a to je identitet (nacionalni, europski, srednjoeuropski, kulturni): Vinko Brešić stavlja preporodno pjesništvo (Mihanović, Gaj, Jarnević) u kontekst formiranja modernoga nacionalnoga identiteta (*Lirika i nacija: preporodno pjesništvo i stvaranje nacionalnoga identiteta*); Suzana Coha promišlja dio Šenoina književnoga opusa

unutar pojmovnih kategorija mitologem, ideologem, nacionalni identitet, pronažeći upravo u Šenoinoj rodoljubnoj poeziji i povijesticama zahvalne predloške za analizu diskurzivnoga kreiranja hrvatskoga nacionalnoga identiteta u 19. stoljeću (*Mitologemi i ideologemi u funkciji kreiranja nacionalnog identiteta u poeziji Augusta Šenoe*); Helena Sablić Tomić kroz dnevnički diskurz i autobiografske zapise Požežanina Franje pl. Cirakija s početka 20. stoljeća istražuje piščev svjetonazor, ideološke stavove, običaje, društvenu psihologiju, slobodno vrijeme, gastronomiju, ali i tradiciju europskoga identiteta (*Tradicija europskoga identiteta u Cirakijevim dnevnicima*); Jasna Gržinić pomno iščitava srednjoeuropski identitet u komediji Zorana Kompanjete Šetebandjere ili *Prevrtljivac*, s posebnim naglaskom na istraživanje supkolonijalnoga diskurza (*Kompanjetov Šetebandijere i srednjoeuropski identitet*); iz teksta Estele Banov. Depope čitatelj se upoznaje s primjerima transmisije narativnih obrazaca i pripovjednih toposa u interkulturnim kontekstima koji su često povezani s dvojezičnošću, odnosno s formiranjem i transformiranjem kulturnoga identiteta (*Književne tradicije, višejezičnost i kulturni identitet*), a Marina Biti promišlja identitet i pitanje virtualnosti.

Preostali tekstovi (čak njih 6) pokazuju da im je, posredno ili neposredno, vrlo privlačan književni rod dramskoga. Tako se, na primjer, Katja Bakija pozabavila dramskim stvaralaštvom Matije Bana i temama njegovih 14 drama i tragedija iz druge polovice 19. stoljeća (*Dramski opus Matije Bana*); Vjekoslava Juranda pozornost usmjerava na najznačajnije dramsko

djelo Drage Gervaisa, na *Karolinu Riječku*, u kojoj Gervais poseže za (re)opisivanjem povijesnih činjenica iz prošlosti Rijeke s početka 19. stoljeća, kada je Riječanka Karolina Belinić spasila Grad od bombardiranja engleske flote (Gervaisova "Karolina Riječka" kao varijacija na jednu historijsku temu i srednjoeuropski kontekst). Dramskim stvaralaštvo bavi se i Gordana Muzaferija. Riječ je o drami Mire Gavrana *Kako ubiti predsjednika*, otvarajući tako temu metapripovijesti suvremenoga društva – temu globalizacije, uz koju se vezuje i antiglobalizacija, ali i neki drugi problemi: totalitarni sustav, politika, obitelj, profit, društveni i osobni konformizam, manipulacija u društvu i životu (Tema globalizacije u drami Kako ubiti predsjednika Mire Gavrana). Tekst Maje Verdonik s književnim rodom dramskim povezuje činjenica da su glumački ansambl i djelatnici Kazališta lutaka Rijeka snimili film *Aska i vuk* prema Andrićevoj priči, koji autorica predstavlja u svom radu (Jedan riječki filmski eksperiment: Aska i vuk Gradskega kazališta lutaka Rijeka). Adriana Car-Mihec istražuje trivijalnu književnost u odnosu na krimi-priče koje mogu biti oblikovane i kao prozna i kao dramska djela. Vrijednost je rada u pokušaju pronaalaženja operabilnoga instrumentarija potaknutog Lasićevom Poetikom kriminalističkog romana i primjenjivoga na radiodramske predloške (Od krimi romana do krimi radiodrame). Dramskim stvaralaštvo i kazalištem gradičanskih Hrvata u mađarskoj županiji Vas, i to u odnosu na terminološko pitanje, pitanje periodizacije kao i u odnosu na atipičan karakter pučkoga kazališta ovoga područja, bavi se Anđelka

Tutek (Prilog istraživanju pučkog kazališta Hrvata u mađarskoj županiji Vas).

U preostalim tekstovima u Zborniku autori su znatniju pozornost usmjerili prema pjesničkomu i proznom stvaralaštvu, odnosno prema nečemu što nas svakodnevno okružuje, a to je reklama: Branka Brlenić-Vujić pomno iščitava i stih, i formu – dakako onu sonetu, kao i interkulturalna značenja Paljetkove poezije, posebice one iz knjige *Bijela tama (Interkulturalnost u Paljetkovoj sonetnoj struci)*; Sanjin Sorel naslovom svoga rada – Postoji li trivijalna poezija? – jasno određuje predmet svoga bavljenja: govoriti o trivijalnoj književnosti opće je mjesto teorijskih promišljanja, ali ono u sebe ne uključuje i govor o poeziji. Stoga autor govorí o uvjetima njezina pojavljivanja, o književno-povijesnoj, teorijskoj, sociološkoj i kulturnoškoj funkciji; prilog Stjepana Blažetina bavi se antologijama hrvatskoga pjesništva u Mađarskoj od 1945. godine do danas, uz autorovu napomenu da u Mađarskoj još uvijek ne postoji ni jedna reprezentativna antologija hrvatske poezije (Mađarske antologije hrvatskoga pjesništva od II. svjetskog rata do danas); autorica Magdalena Połszyńska promišlja mediteransko podneblje, odnosno uobičajene atribute specifičnoga mediteranskoga kronotopa u proznom stvaralaštву Petra Šegedina, posebice u romanu *Crni smiješak* (Mediteransko podneblje u Crnom smiješku Petra Šegedina), i na kraju Aleksandar Mijatović u svom radu *Reklama i teorija osjetilnosti* objašnjava reprezentaciju reklame, jer, kaže on – "Reklama kao proteza omogućuje da se obuzetost upotrebnom vrijednosti robe ostvari izvan razmjene."

Ovako sažeto prikazani prilozi tematskoga bloka *Književnost* iz zbornika *Riječki filološki dani 6* pokazuju otvorenost najrazličitijim temama, pristupima i interpretacijama. Iako se i ovim Zbornikom

nastavlja tradicija prve knjige Zbornika iz 1996. godine u smislu prevlasti tekstova iz područja jezikoslovija, treba mu poželjeti više tekstova i iz drugih područja, posebice onoga književnoga i kulturološkoga.

*Branka Tafra
Zlata Šundalić*

